Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Työ- ja elinkeinojaosto

Asiantuntijalausunto
16.11.2023

VN/34446/2022

ASIA: HE 41/2023 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2024

TEEMA: PL 32 MATKAILUN EDISTÄMINEN

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 koskien matkailun edistämistä. Jaosto on pyytänyt asiantuntijalausuntoa miltä eri momenteilta matkailun edistämiseen käytetään määrärahoja, ja miten ne kehittyvät vuoden 2024 talousarvioesityksessä sekä mihin leikkaukset kohdistuvat ja mitä käytännön vaikutuksia niillä on.

Työ- ja elinkeinoministeriö lausuu pyydetyistä aiheista seuraavaa.

Miltä eri momenteilta matkailun edistämiseen käytetään määrärahoja, ja miten ne kehittyvät vuoden 2024 talousarvioesityksessä?

Valtioneuvoston ohjesäännön mukaan työ- ja elinkeinoministeriön tehtäväksi on määrätty elinkeinopolitiikka ja yritysten kansainvälistyminen. Työ- ja elinkeinoministeriön asetus työ- ja elinkeinoministeriön työjärjestyksestä täsmentää ministeriön tehtäväksi kuuluvan matkailun koordinaatio ja edistäminen. Ulkomailta Suomeen suuntautuvan matkailun kasvu ja kehittäminen on Business Finland -lain (Laki Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä 1146/2017) nojalla annettu Business Finlandin tehtäväksi. Tehtävää toteuttaa Business Finlandin Visit Finland -toiminto. Business Finlandin Visit Finland -toiminnon toimintamenomäärärahat sijoittuvat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan momentille 32.01.05.

Matkailun edistämiseen käytettävä rahoitus on muodostunut Business Finlandin toimintamenomäärärahoihin tehdystä kohdistuksesta (arvioitu käyttö 9,8 milj. euroa) Visit Finland -toiminnolle sekä Business Finlandin toimintamenomäärärahoihin talousarvioesityksissä tai lisätalousarvioesityksissä Visit Finland -toiminnolle esitetystä lisärahoituksesta. Vuonna 2023 lisärahoitus oli 3,75 milj. euroa. Vuodelle 2024 esitetty rahoitus muodostuu ainoastaan Business Finlandin toimintamenomäärärahoihin tehdystä kohdistuksesta (arvioitu käyttö 9,8 milj. euroa) Visit Finland -toiminnolle. Matkailun edistämiseen kohdennettu rahoitus pienenee, koska määräaikaista lisärahoitusta ei ole esitetty vuodelle 2024.

Business Finlandin toimintamenomäärärahojen kehittymisessä Suomeen suuntautuneen matkailun edistämiseen vuosina 2014–2023 on tapahtunut muutoksia määräaikaisessa lisärahoituksessa. Osana Business Finlandin toimintamenoja varatun arvioidun käytön osuus on säilynyt suhteellisen vakiona.

Mihin leikkaukset kohdistuvat ja mitä käytännön vaikutuksia niillä on?

Business Finlandin Visit Finland -toiminto ottaa omassa lausunnossaan kantaa leikkausten kohdentumisesta toimenpiteittäin sekä käytännön vaikutuksista. Työ- ja elinkeinoministeriö on osana Business Finlandin tulosohjausta asettanut matkailun edistämisen keskeisimmiksi tulosmittareiksi kansainvälisen matkailutulon sekä rekisteröityjen ulkomaisten yöpymisten kasvun. Vuodelle 2024 esitetyllä rahoituksella matkailun edistämisessä vahvistetaan ja kehitetään Suomen matkailumaakuvaa, matkailupalvelujen vientiä ja kysyntää yhdessä matkailualojen ja muiden toimijoiden kanssa sekä tuetaan matkailuyritysten kansainvälistymistä.

Arvio on, että lisärahoituksen päättyminen aiheuttaa haasteita Suomen matkailumaakuvatyön ja matkailumarkkinoinnin toteuttamisessa. Samaten maakuvatyötä ja matkailumarkkinoinnin toteuttamista tukevien ja matkailualan kilpailukyvyn kannalta keskeisten toimenpiteiden jatkokehittäminen päättyy ja ylläpidossa tapahtuu merkittävää supistumista. Vaikutukset kohdentuvat mm. matkailuyrityksille ja -alueille suunnattuun Sustainable Travel Finland -ohjelmaan, matkailupalvelujen hiilijalanjäljen laskemista ja vähentämistä tukeviin toimiin, ulkomaisten matkailijoiden rahankäyttöä ja matkustuskäyttäytymistä tarkastelevaan Matkailijamittari-tutkimukseen sekä matkailupalveluiden digitaalista ostettavuutta helpottavaan Visit Finland DataHubiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö on vakavasti huolissaan Business Finlandin Visit Finland -toiminnon riittämättömistä edellytyksistä vuonna 2024 toteuttaa matkailun edistämisen tehtävää onnistuneesti. Business Finlandin Visit Finland -toiminto on työ- ja elinkeinoministeriölle määrätyn matkailun edistämistehtävän tärkein toimeenpaneva taho. Riittävän rahoituksen puute haastaa ministeriölle annetun matkailun koordinaation ja edistämisen tehtävän vaikuttavaa toimeenpanoa.

Business Finlandin Visit Finland -toiminnon toimenpiteet edistävät myös vahvasti Suomen matkailustrategian 2022–2028 toimeenpanoa. Visit Finlandille kohdennettavan rahoituksen riittämättömyys vaarantaa Suomen matkailustrategiassa esitetyn kunnianhimon tason. Suomen matkailustrategiassa matkailutoimiala on asettanut tavoitteeksi kasvattaa matkailuvienti (ulkomaisten matkailijoiden rahankäyttö Suomessa) 8 miljardiin euroon vuoteen 2028 mennessä (vrt. 5,3 mrd. vuonna 2019, arvio 3,3 mrd. vuonna 2022).

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan koronapandemian, Venäjän hyökkäyssodan, inflaation ja epävarman geopoliittisen tilanteen aiheuttamien kriisien keskellä matkailun kestävän kasvun ja uudistumisen aikaansaaminen edellyttää vahvaa panostusta kansallisiin koordinoiviin toimenpiteisiin ja alueriippumattomasti tarjolla olevien työkalujen kehittämiseen ja osaamiseen. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan Business Finlandin Visit Finland -toiminnon rahoitusta tulee vahvistaa, jotta matkailualan kestävä kasvu ja uudistuminen voidaan varmistaa.

Sanna Kyyrä
johtava asiantuntija
Innovaatiot- ja yritysrahoitus -osasto

JAKELU Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto